

dsvermaning, ver-
len), maar het vier-
bondsterm zijn?
raag moet „neen” an-
e verbondswraak (den
edreiging), als inhoud
od doen zal, in het
houdt deze constructie
ant God (het tweede
dat wij verplicht wor-
oofst Hij (het eerste
de belofte); door bonds-
verbondsdeelen aan-
Zijn verbondsbefoel-
dsverzegeling (er is
tussen de manier-
ings- en evangelisatie-
waarop Hij de belofte
in den verbonds-
edreiging toegekomen
ondsstraal, maar met
communale straf.

neergang volgen, die
is de verbondswraak
ochenen, en toch aan-
ieden in de interpre-
ontkomen. Men kan
hij's „Heraut”-artikel
azegd, dat men onder
nd naar zijn VER-
het WEZEN wel niet,
er zeker.

voeren, in de eerste
duidelijk het gevaar
cheidingen. „Wezen”
filosofen van allerlei
k hun contrasteering
s, zoek ze niet in de
iges, waarin dit leer-
ehôören te wezen.
and anders ons nu
moet met het dood-
ik, verbond, wêder-
nen daarbij „wezen”
? In hun eenvoudig-
it den bloeitijd met
hen God en mensch
ferzidsche verbinte-
ep's brochure staan
dan ook later wel
hij, door mij beant-
verbond uitspraken
erindbaar zijn. Wie
kaar rukt (en dan
r, die Dr Thijs volgt
det, later, onder het
t toch, dat een ver-
l zeggen: dat in het
t, wat in het trouwe
rlij liegen; ze heb-
„verschijnen”, maar
op een mooie mon-
dd, van leugen, van
omdat het verbond
gatie is, gaat bin-
zijdige verhou-
dreiging. Beide zijn
rdt vervuld ingeval
de dreiging wordt
zaamheid (inclusief

terugslag op Hebr.
korenen zoowel als
len worden. (Opera,
,). Op andere plaat-
15:1, 2) toont hij
treiging van ampe-
der ware discipelen
rouw (374/5).

de essentiële ver-
ds in het paradijs
liging” was, gelijk
, waarom zou dit
en uit de moeilij-
r wie de Dordtsche
an Dr Thijs. Men
uit de Leerregel
degenen, die reeds
de hebben ontvan-
om kan ze alleen
rbondswraak, met
van het eeuwige
v. geestelijke ver-
nmer, kastijding).
dstuk V der Leer-
e inderdaad zeker,
eerd zal zijn, niet
kastijding. Maar
t de dreiging
mgekeerd, ze
deel aan als straf
terminologie is dit
len verbondskring
aligheid niet (for-
is slechts aanvang

van eeuwige excommunicatie als de met deze verbonds-
wraak getroffen „neen” blijft zeggen. Maar daarom
is toch de dreiging met excommunicatie nog geen dreig-
ing met een BEPAALDE, gelimiteerde uitsluiting ge-
weest. Ze sprak zich daarover niet uit; dat behoefde
ook niet, omdat en belofte, en dreiging altijd voor-
waardelijk zijn. Maar juist daarom behooren ze ook
als verbondsinstellingen in elkaars ge-
zelschap; beide zijn constitutief voor het begrip van
het verbond.

K. S.

Van Samensprekingen.

In het nummer van „Credo” van 21 Oct. 1938 schrijft
Prof. Hepp o.m.:

In onze kerken erkennen we geen premiers, die
voor een deel onzer kerkelijke wereld kunnen han-
delen. En nog minder dictators, die hun zin mogen
doordrijven.

Gelukkig zijn er andere en voor de kerk schriftuur-
lijker middelen, waardoor het groote doel kan worden
bevoerd, zoo niet bereikt.

Er kunnen samensprekingen worden gehouden
tussen personen, die geen enkele bevoegdheid hier-
toe hebben verkregen dan die uit „de vrijheid van den
christenmenschen” voortvloeit en die zich alleen ge-
bonden achten aan Schrift en belijdenis. Zulke saan-
sprekingen moeten dan gehouden worden onder de
kracht van het woord der Schrift: Eén is uw Meester
en zij zijn allen broeders. Elke poging tot wat op
een eenigszins geweldadige pressie lijkt, blijft ge-
weerd.

Blijkens het verband ziet Prof. Hepp in zulke „saan-
sprekingen” één van de „wegen”, waarlangs bestaande
„geschillen”, uit den weg zouden kunnen worden ge-
ruimd.

Nu heb ik zelf in het nummer van „De Reformatie”
van 14 October d.v. onder meer geschreven:

Intussen heeft elk, dien het aangaat, persoonlijk
contact te zoeken naar den eisch der zaak: mondeling,
of schriftelijk, of beide. Maar hij zie toe, dat hij geen
dictatoriale allures aanneme. Dat zou hij doen, als hij
meende, dat de zaak van het gereformeerde volk zijn
persoonlijk zaakje was.

Het verheugt mij, dat — tenzij ik me vergis — op dit
punt tussen Prof. Hepp's en mijn mening blijkens
deze publieke uittalingen overeenkomst bestaat. Om die
reden verklaar ik hier openlijk, dat indien ook Prof.
Hepp van mening mocht zijn, dat onze hierboven ge-
citeerde uittalingen zakelijk van elkaar niet verschillen
(schriftelijke vastlegging van bepaalde punten kan toch
in een zaak, die in het openbaar gebracht werd, niet
in strijd zijn met den regel: „één is uw Meester, en gij
zijt allen broeders”, en een voorafgaande afspraak daar-
omtrent kan toch niet lijken op geweldadige pressie) ik
een samenspreking ter zake van beweerde afwijking
van de belijdenis tussen daarbij betrokkenen om meer
dan één reden nog steeds noodig blijft achten, mits
onder zoodanige afspraak.

Mocht Prof. Hepp in hetzelfde geval verkeeren, dan
zal hij dit ongetwijfeld volgende week ook wel openlijk
willen mededeelen; we hebben nu eenmaal beiden over
deze aangelegenheid ons in de pers uitgesproken.

K. S.

De quaestie van het nieuwe kerkrecht. (IV.)

Het nieuwe kerkrecht is dus eerst vóór een 15 à 12
jaren door zijn groote voorstanders van nu, ontdekt als
Gereformeerd. Teyoren bestreden zij het als gansch on-
gereformeerd en hiërarchisch. En wat toen door hen als
Gereformeerd werd geleeraard, noemen zij nu indepen-
dentistisch. Velen zijn hen in dien ommezwaai gevolgd.
Daarom mogen we hier van nieuw kerkrecht spreken.

Dit nieuwe kerkrecht is voorts verloochening van het
Doleantie-kerkrecht, en verruiling daarvan voor het
door de Doleantieleiders volstandig tegengestane kerk-
recht van de Christelijke Gereformeerde Kerk vóór 1892,
en van die der latere tijden.

Ook sluit dit nieuwe kerkrecht in veroordeeling der
Doleantie.

Om nu dit nieuwe kerkrecht voor te stellen als het
Gereformeerde, trachten zijn voorstanders allerlei ten
bewijze aan te voeren, feiten van vroeger, en redeneer-
ingen.

Zij betoogen, dat Synodes mogen en moeten gehoord
worden, alsof dat in geding ware. De quaestie is
slechts, welk karakter en welke
macht de meerdere vergaderingen
hebben: of het hogere besturen
zijn, met heerschende macht, zelve
in eigenlijken zin kerken met eigen
macht of autoriteit over de kerke-
raden. Het bewijs uit Voetius van het tegendeel laten
zij rusten, en de aanwijzing dat hij Voetius tweeërlei lijn
te onderscheiden valt, eene principiële lijn en eene
andere van de gediensbaarheid der praktijk, zoodat men
bij een beroep op hem, zeggen moet, welken Voetius
men bedoelt, en dat men, wanneer men Voetius' leer
van het kerkrecht wil voorstellen, de principiële lijn
behoort te teekenen, gaan zij stilzwijgend voorbij, of
meenen zij te kunnen afdoen met het bloote zeggen,
dat Voetius „een veel te logisch denker en te soberpe
kop was om aan dergelijke inconsequenties in zijn kerk-
rechtelijk systeem zich schuldig te maken”. „De Heraut”
van 3 Juli, zonder ook maar eenig tegenargument bij
te brengen.

En zij beweren of betoogen dat de meerdere vergade-
ringen tuchtmacht hebben, alsof het daarmede afge-
handeld ware, hoewel het er juist over
gaat, welke tucht, op welke wijze,
Vermaning, toch, afzettingwaardig verklaren, en buiten

het kerkverband sluiten of de kerkelijke correspondentie
opzeggen, zijn ook tuchttoepassingen.

Zoo gaat men het eigenlijke punt, dat de cardinale
quaestie vormt, voorbij, onderwijl men toch den schijn
aanneemt, als had men bewezen, wat bewezen moest
worden.

Wordt gevraagd naar Schriftbewijs, dat meerdere
vergaderingen eigenmachtig mogen optreden en ingrij-
pen, als opperbestuur handelen, zelve schorsen en af-
zetten, men komt aandragen met de redeneering, dat
volgens Hand. 15 Synodes mogen gehouden worden en
eene beslissing nemen, of zegt eenvoudig, dat dit bewijs
al zoo dikwijls door de Vaders is geleverd.

Verlangt men, dat het recht van meerdere vergade-
ringen tot zulk handelen in het licht gesteld, en uit de
grondlijnen van het Gereformeerde kerkrecht aange-
toond zal worden, men beroept zich op feiten van der-
gelijk handelen door onze Vaders in vroeger en later
eeuw, zonder eerst de rechtmatigheid van dat handelen
naar de Heilige Schrift en de beginselen van het Gere-
formeerde kerkrecht aan te toonen. En het feit, dat in
het begin van den 80-jarigen oorlog in Holland en
Zeeland alleen maar de Gereformeerde Godsdienst uit-
geoefend mocht worden, in verband met de politieke
omstandigheden, en dat bij de Remonstrantsche twisten
ook de landspolitiek en de strijd tegen Spanje een
woordje meespraken, en dat men ook bij de Gerefor-
meerden van overtuiging was, dat in de Vereenigde
Provinciën slecht ééne Kerk, de Gereformeerde, mocht
zijn, en de beschouwing over de roeping der Overheid
ten aanzien van de kerk, en van beider verhouding, en
de beteekenis van die omstandigheden en zienswijzen
voor de manier van tuchttoefening bij de aangevoerde
gevallen, laat men buiten bespreking, hoewel dat alles
bij de beoordeeling van deze historische feiten niet
uit het oog mag worden verloren. Het geestelijk karakter
der kerk en het geestelijk karakter harer tuchttoefening
is bij het doen onzer Vaders bij de genoemde gevallen
wel eens wat in het gedrang gekomen. Heerschen, an-
ders dan door het Woord Gods, en machtsoefening,
zijn dikwerf zoo verleidelijk ook bij het ernstig najagen
van een goed doel.

Dat Voetius niet wil weten van de classicaal en syno-
daal verbonden kerken als kerk in gelijken zin als eene
plaatselijke kerk, noch van de classicaal en synodale
vergaderingen als wezenlijk gelijk aan kerkerandsver-
gaderingen, en evenmin van eene eigene autoriteit der
meerdere vergaderingen, zooals ik aanwees in mijn
artikel Het wezen der meerdere ker-
kelijke vergaderingen volgens Voetius, bizon-
der van 13, 20, 27 Mei j.l., en dat men dus niet dat
alles wel te bevestigen, in strijd komt met Voetius'
leer, laat men onvermeld. En men redeneert
zooals De Joh. Jansen, in zijne jongste brochure, blz. 18.
Hij verwijst daar naar de artt. 37, 41, 47 en 50 K.O.,
en schrijft dan: „De conclusie uit deze bepalingen is
ook hier, dat er geen wezenlijk verschil is tusschen
kerkeraad en synode”. Die conclusie is echter even con-
cludent als deze: een kerkeraad bestaat uit ambtsdragers.
Eene onderlingenconferentie bestaat ook uit ambts-
dragers. Dus is er geen wezenlijk verschil tusschen
kerkeraad en onderlingenconferentie. En omdat die
onderlingenconferentie bestaat uit ambtsdragers, zooals
ook een kerkeraad, dragen de besluiten van zulk een
onderlingenconferentie een ambtelijk karakter, gelijk die
van eenen kerkeraad. En zoo staat het ook met een
predikantenconferentie. We kunnen dan verder gaan.
Er is dan ook geen wezenlijk verschil tusschen eene
onderlingenconferentie en eene synode, noch tusschen
eene predikantenconferentie en eene synode.

Tot zulke ongerijmdheden kan men komen als men
niet beter onderscheidt.

De Joh. Jansen haalt van mij aan de woorden: „Zij
komen wel met hun ambt bekleed ter vergadering; zij
laten hun ambt niet thuis, maar zij komen toch niet
ambtshalve maar krachtens hun ambtsdrager zijn van
die bepaalde kerk, die relatie verleent hun de bevoegd-
heid ter classicaal vergadering”. Hij laat dan volgen:
„Dit begrijp ik niet. Wanneer zij wel met hun ambt
komen, hun ambt niet thuis laten, dan komen zij
— zou ik zeggen — ook met hun ambtsbevoegdheid
en zijn hun handelingen ook ambtsaandelingen. Wel
komen met zijn ambt, maar zonder ambtsbevoegdheid,
is met elkander in strijd. Wanneer zij ter classis en
synode komen zonder ambtsmacht, dan komen zij er
niet als ambtsdragers, maar in qualiteit van leden der
kerk zonder ambtelijke regeermacht”, blz. 18.

We denken maar weer aan onze onderlingen- en pre-
dikantenconferenties. Daar zijn de aanwezigen met hun
onderlingen- en met hun predikantenambt. Die confe-
renties heeten toch onderlingen- en predi-
kantenconferenties? De diakenen komen daar toch
niet, noch de „gewone” gemeentelieden? En zoo al, dan
toch slechts als hoorders, zonder leden der conferenties
te wezen. Dus zijn volgens De Joh. Jansen de hande-
lingen van die conferenties ambtsaandelingen. Want
„wel komen met zijn ambt, maar zonder ambtsbevoegd-
heid, is met elkander in strijd”. Dus mogen die onder-
lingen- en predikantenconferenties tucht oefenen, predi-
kanten beroepen, doen wat met het onderlingenambt
gegeven is?

Verder: een ambtsdrager, ter meerdere vergadering
afgevaardigd, is daar en blijft daar onderling of die-
naar des Woords van die kerk. Maar niet krachtens zijn
ambt is hij ter vergadering, doch krachtens zijne afvaar-
diging door zijne kerk. En zoo, in die qualiteit van
afgevaardigde, handelt hij ter vergadering. Wanneer
een zijner mede-onderlingen ter vergadering is, die niet
(Zie vervolg op blz. 28.)

Kerkelijke onrust.

Tot heden toe kunnen wij nog niet spreken van
een verrassenden zegen op het evangelisatie-werk.
Tijden als toen de vurige Lindeboom aan de Zaan-
sche oelieslagers het evangelie predikte en kerk op
kerk verrees in een woestijn van Modernisme, liggen
ver achter ons. Het gevaar is daarom werkelijk niet
denkbeeldig dat wij niet klaar zijn als God komen
zal. Feitelijk hebben wij de netten al verknijpt
tot schepnetjes voor een enkel vischje, dat wij
misschien eens vangen zullen. Wij zullen moeten
beginnen ons er rekenschap van te geven, dat
zegen niet een onverdeelde genot beteekent voor
den arbeider in het Koninkrijk Gods. Netten
ophalen: dat is je schrap zetten op het
glibberig dek, dat is achterover buigen tot je rug
kraakt, dat is een ruw, nat touw of het ijzig-koude
en pijnlijk-harde staal draad door je bezeerde han-
den laten gaan. Zegen ontvangen: dat is niet als
mijnheer achter de bestuurstafel zitten en den
welgemeenden dank van de vergadering in ont-
vangst nemen. „Wat een gaven heeft die man
toch!” Neen, zegen ontvangen, dat is werken tot
je hoofd gloeit, dat is zorg hebben, dat is op de
knieën voor God gebogen liggen. Paulus wist dit:
bij dit alles overvalt mij dagelijks de zorg voor de
Gemeenten! schreef hij. Maar wij weten dit niet en
wij vermoeden nauwelijks, dat een gezegende kerk
is een kerk vol onrust. Laat ons dit toch helder
indenken. Zie, als gij er aan gewoon zijt dat uw
akker toch geen vrucht draagt, dan werpt gij
gelaten den zaadzak leeg en gaat dan rustig naar
huis. „Het zit er voor vandaag weer op?” zeggen
wij en grijpen de krant. Maar als God het kiemen
laat, o wee, dan moet gij rusteloos aan het werk.
Dan moet gij over den akker kruipen en het on-
kruid er met de vingers uitrusten, de blanke
handjes-lid is voorbij! Gij loopt met den gieter,
gij slaat met den ratel of met de buks-in-aanslag
om het zaad te beschermen. Dan luistert gij in
spanning naar het weerbericht. Als de oogsttijd
daar is, slaapt gij een paar uren onrustig in uw
boezeroen en zweelend zwaait gij de zeis in de
middaghitte. Weinig, zoo is het in de kerk rustig
als de blinden maar blind blijven. Maar als de
blinden gaan zien, wordt heel dat rustige leventje
omgekeerd. Al voor het bloote oog gaat de kerk er
anders uitzien, er komen mannen zonder boord
in de banken te zitten en vrouwen zonder hoed
in de stoelen. Zij doen wat onwennig, maar u niet
minder! Kijk, waar vroeger die vader-in-Israel-
zaliger zat, daar zit nu... die vent, zal ik maar
zeggen. Dominee kijkt wat verschrikt naar zijn
preekboekje, het is niet op zulke hoorders inge-
steld. Ja, Dominee, maar dit is toch GODS huis
nietwaar en niet het huis der Gemeente, u zult
met dien man met de pet en die vrouw uit het
volk rekening moeten houden. Dat geeft onrust
in de studeerkamers, een heilzame onrust: Ontsluit
des dienaars hart en mond, wil hem en ons ver-
lichten! Zegen dat beteekent dat wij allerlei incou-
rante catechisanten krijgen, dat wij de vraagjes
die wij aan onze leerlingen plachten te geven,
omwerken en nog eens omwerken om ze zoo ver-
staanbaar te maken zonder aan de waarheid Gods
tekort te doen. Zegen, dat wil zeggen, dat er
mensen komen, door God in het hart gegrepen,
tot den Heiland gebracht, maar onkundig bijvoor-
beeld aan onze zondagsviering. Die in volkomen
onschuld op den Zondag in een melksalon of bij
een parkkiosk achter een kopje thee zitten en u
vrolijk groeten: Dag meneer! Dag dominee! Dat
alles vraagt van u veel zorg, veel beleid en bovenal
een vast vertrouwen in den zegen des Heeren, een
goed toezicht dat Hij het werk Zijner handen
niet zal laten varen. Dat vrouwen hebben de
apostelen gehad. Ziedaar water! wat verhindert
mij gedoopt te worden? Lieve man, reis uw weg
in duizend vreezen en ik den mijnen, in den hemel
zal wel uitkomen of ons onderhoud vruchten ge-
dragen heeft of niet! Zoo zouden wij ons eruit ge-
red hebben. Lieve Heeren, wat moet ik doen om
zalig te worden? Waarde vriend, hoe kan ik dat
nu ineens vertellen, ik zal je wel eens een paar
boeken thuis sturen, die je eerst maar eens moet
lezen. H'm, Paulus zei wat anders. Hij heeft in
heidensche steden als Corintho en Filippi en zoo-
vele andere de kerk geïnstituëerd. Zoo'n voor-
malige kastelein uit Corintho is er onderling ge-
worden en een hardlooper uit de renbaan van
Efëze werd misschien diaken. Dat was geen wang-
stuk, maar een geloofstuk; dat was GELOOVEN
een kerk, heilig, christelijk, algemeen, ten ewigen
leven uitverkoren!

Zullen wij maar niet om zegen bidden?
Ja, maar bidden wij allereerst om een zegen des
geloofs voor ons eigen hart.
Heere, zegen ons, opdat wij den zegen aan-
kunnen!
N. B.